

Pesta 19/31 martiu.

Va eși dominec'a. | Redact. : strad'a arborelui verde nr. 40.

Nr. 12.

Anulu VIII, — 1872.

Pretiuulu pe anu 10 fl., pentru Romani'a 2 galbeni.

Amortirea simtiemintelor natiunale.

Suculu, de care se nutrescu natiunile, prin care sporescu si se marescu, sunt simtiemintele natiunale. Amorul pentru natiune, sacrificiulu si devotamentulu pentru interesele natiunei, zelulu, energi'a, ambițiunea pentru marirea si glori'a ei — tóte aceste facu parte din sublimulu simtiemintelor natiunale. Tóte popórele cari avura anim'a plina de aceste simtieminte, s'au prêmăritu in istori'a lumei. Fara ele nu se produce nimicu originalu, nu se creéza opere neperitórie si fapte mari nu se saversiescu. Dovedi despre acést'a istori'a ni póte aretá ne-numerate.

Sê deschidemu istori'a nóstra, sê cetimu si sê ne convingemu. Nu ne vomu duce pana la giganticele lupte ale victoriosilor nostri stramosi in contra Turciloru, Lesiloru si Unguriloru. Vomu consultá intemplâri mai prós-pete, intemplâri de ieri de alalta-ieri. Prin ce ne-amu pusu noi in picióre dupa o letargia secularia? Prin simtiemintele natiunale! Ele ne-au regeneratu, ele ne-au facutu ce-amu fostu ieri si ce nu mai suntemu asta-di. Inva-paiati de simtieminte natiunale, Romanii introdusera in biserica limb'a romana; simtiemintele natiunale ni-au datu cronicari, ca Urechia, Mironu, Neculce; istorici, ca Sincai si Maioru; petrunsu de simtiemintele natiunale, dascalulu Lazaru a desceptatu Romani'a, si Tudoru Vladimirescu o a liberatu.

Simtiemintele natiunale au fostu isvorulu literaturei nóstre; din acestu isvoru sacru se adapara poetii nostri cei betrani; dintr'insulu se adapara istoricii mai noi, limbisticii, juristii vestiti, oratorii si toti literatorii. Anulu mantuirii 1848 cu „Descépta-te Romane“ alu seu n'a fostu altu ce-va decâtu eflusulu, lamur'a simtiemintelor natiunale.

Déca aceste simtieminte aru fi remasu pentru totu-de-una vie in anim'a Romaniloru, unde amu fi asta-di? Dar vai, Campineniloru nu le urmara alti Campineni; carturarii nostri nu-si luara modelu pe apostolulu Lazaru; in Moldov'a mori Barnutiulu fara eredi; in Bucovin'a Pumnulu si intr'alte provincie altii. Astufelu simtiemintele natiunale incepura sê amortiésca si asta-di sunt amortiíte. Ele amortiíra si in loculu loru se viri nepasarea in tóte si pentru tóte. Suntemu indiferinti facia cu natiunea, facia cu noi insi-ne. Nu mai simtímu in noi boldulu energiíei pentru fapte mari, nu mai avemu nici unu idealu pentru venitoriu, nu mai avemu busola pe marea vietii, ne-amu lasatu in voi'a intemplârii.

Ba mergemu si mai departe in orbi'a nóstra: ne batemu jocu de simtiemintele natiunale. Cuventulu natiune lu-luâmu in desiertu si decâte-ori dícemu „natiá“, sarcasmulu si ironi'a se ascutu pe buzele nóstre. „Descépta-te Romane“, acestu imnu sublimu alu reinvierii

nóstre se parodiéza; limb'a nu ne-o mai vorbim decâtu pe a casa; melodiile nóstre ni se paru monotóne, barbare si le paresimu cu totulu in locu de a le cultivá prin arte; poesí'a poporala, totu ce ese din poporu, incepe a ne desgustá. Ne-amu dedatu a ne mandrí cu ale strainului, rusínandu-ne de a-le nóstre. Suntemu fericiiti candu ne potemu descoperí scaderile, nu pentru a ni le indreptá, ci pentru a ride de dinsele. Ne-amu uitatu de demnitatea nóstra, de onórea si de valórea nóstra si déca vremu a ne pretiuí câtu platimu, ne-o spunemu verde, câ suntemu slabi, inapoiati, paraliticei in asemenare cu alte popóre.

Asié dara simtiemintele natiunale au amortítu in animele nóstre. Si cine cérca a le redescéptá? Nu scimu câti cérca un'a ca acést'a, dar scimu câti aru trebuí s'o faca. Tinerii luminati, carii esu cu sciintia de carte din Universitáti renumite, ei aru trebuí sê reimprospeteze suculu vietii in anim'a Romanului. Dar judece-i ori-cine déca-si implinescu detori'a; cei mai multi se intorcu intre noi cu doctrine mincínóse; unii ni-aducu cosmopolitismu, altii egoismu, éra altii indiferentismu, morala materialista, si chiaru ateismu. Cei mai multi dau activitáti loru o directiune falsa prin care ucidu ori-ce mai potura scapá acum din simtiemintele natiunale. Si-apoi cuteze cine-va sê li arete cu degetulu ratecirea, câ indata ti-respundu cu: civilisatiune, lupta in contra prejudetieloru si-a fanatismului!

Seraca civilisatiune, care ucide natiunitatile! O asemene civilisatiune n'ar poté fi decâtu o minciuna, pana candu principiulu personalitáti mai esiste in omenime. Nu, nu, adeverat'a civilisatiune este aceea, carea dá popóreloru consciinti'a si simtiementulu de sine si toti carii ambla sê nabusiésca simtiemintele natiunale, sunt profeti mincinosi si calea loru este calea catra perire. F-résca-se Romanii de toti fíii perirei si silésca-se din tóte poterile a revení la simtiemintele natiunale de odinióra, ca prin ele sê traiésca si sê se reinaltie de unde au cadu!

I. Lapedatu.

Zimbrulu lui Dragosiu.

Un'a plina si senina
Reversá lumin'a sa;
In castelu pe o colina

Dragosiu mi se ospetá.
In castelu pe o colina
Dragosiu cu amicii sei,
Inchinandu la cup'a plina,
Petrecea voiosu cu ei.

Toti rideau cu bucuría,
Si se veseliau iubitu,
Pentru câ mani o sê fia,
Ce de multu au totu doritu;
Pentru câ mani o sê fia
Susu la codrii unu venatu,
Candu curagiu si barbatía
Stralucescu invederatu.

Éta, éta, câ in fine
Nóptea négra a apusu;
Diorile dulci si senine
Aparura 'n ceriuri susu;
Diorile dulci si senine
Salutau pe multi eroi,
Fрати de cruce 'n reu si 'n bine,
Juni, barbati, carunti, vioi.

Bucine de venatória
Resunara la castelu;
Cornuri, tulnice sonóre
Adunau pe toti la tielu.
Cornuri, tulnice sonóre
Resunau prin codrii lati,
Toti tragu arculu sê omóro
Caprióre, cerbi manati.

Inse colo, éta, éta,
La unu pomu pe vale 'n josu,
Cu privirea sa 'nfocata
Sta unu zimbru furiosu;
Cu privirea sa 'nfocata
Dragosiu mi-lu zari delocu,
Trage arculu pe sagéta,
Sê-lu ucida cu norocu.

Inse zimbrulu falnicu, mare,
Lu-zari câ a tñtitu,
Cu grozava 'nversunare
Alergá mugindu cumplitu;
Cu grozava 'nversunare
Dragosiu pe unu calu fidelu
Fuge, trece, sbóra, sare
Ori si unde dupa elu.

Zimbrulu este ventulu iute,
Dragosiu fulgeru furibundu,
Si trecura pe 'ntrecute
Mile intr'unu micu secundu;

Si trecura pe 'ntrecute
Peste vâi si peste munti,
Peste Muresiu, Oltulu iute,
Peste codrii desi si crunti.

Si pe lunci si vâi straine,
Parasindu-si tiér'a loru,
Totu fugira, inse 'n fine
Mai slabescu si ei in sboru;
Totu fugira, inse 'n fine
Zimbrulu cade ostenitu;
Dragosiu stâ, tîntesce bine,
Dreptu in pieptu l'a omoritu.

Toti boierii s'adunara
Langa zimbrulu espiratu,
Si acolo 'n alta tiéra
Incetara-a loru venatu;
Si acolo 'n alta tiéra
Dragosiu dîse incantatu:
„Venatóri'a nóstra rara
Tiéra nóua ni-a donatu!”

Si in tiér'a de 'ncantare
S'asiediara ei cu toti,
Si Moldov'a, tiéra mare,
O scapara de despoti;
Si 'n Moldov'a, tiéra mare
Dragosiu primulu domnu romanu,
Ér emblem'a tierii are
Capu de zimbru 'n alu ei sinu.

Iosifu Vulcanu.

Petrecheri regesci.

— Noveleta originala. —

Franci'a a portatu in lume de sute de ani stindardulu civilisatiunii, ea a fostu doic'a si nutritóri'a celoru mai mari, mai umane idei, si ea se póie falí cu initíativ'a celoru mai multe opere, ce omenimea de sute de ani a intre-prinsu.

Ea a datu directiune diplomatíei europe-ne, a decisu sórtea popóreloru, cu sciinti'a si cu arm'a, si colosalele rezultate ale progresu-lui, sunt a se multumí in cea mai mare parte — ei.

In sinulu ei se redicà monumintele trecu-tului ca modele si suveniru de marire, in si-uulu ei s'a desvoltatu istori'a trecutului, si vai, câte eventualitáti s'au frantu in cerbicí'a, in vir-tutea Franciei.

Ea a represintatu lumea, omenimeá.

Dar acea doica, ce a laptatu civilisatiu-ne, virtutea, salutulu, aceea a laptatu si peca-tulu, — pe aceleia sinu s'a desvoltatu corrup-tiunea, vulnerile latíte adi in omenime.

Istori'a i dá cunun'a meritata, dar nu o crutia de imperativ'a necesitate, de judecat'a cea drépta.

Faptele regiloru, zimbetele metreseloru amagitórie, coruptiunea curtiloru splendide, persecutiunea causei sacre si turb'a revolutiu-niloru ei . . . tóte le scíe despotulu de care nu poti dispune: istori'a.

* * *

Suntemu in anulu 1417.

Pe tronulu Franciei stá Carolu alu VI.

Nu dinsulu a fostu celu d'antâiu, nici celu de pe urma rege ai faimósei Francie, sub a carui domnia cavalerismulu s'a dejositu la fapte mêrsiave, virtutea la apucaturi vane, templ'a ei la bordeiuri cu flori de aura, si amorulu jun-ńiei la patu de imbuibare.

Nu departe de Paris in padurea Vincennes erá unu castelu pomposu, redicatu de regele Filipu din cas'a de Valois; unu castelu caditu din capritiulu unei ilusiuni poetice, cu salónu de auru, cu giurulu de dumbrave si de flori, cu ceriulu de zimbetu si de seninu.

Aici si-petrecea visurile unui amoru plinu de voluptate regin'a Franciei, Izabela de Ba-varia cu tóta curtea sa.

Aici si-petrecea regin'a Franciei si regin'a animeloru june, cu curtea sa cea frumósa, cu unu edenu întregu notandu pe valulu placeri-loru, ca fluturulu pe und'a radieloru de maiu.

Modesti'a, smereni'a, ambitiunea unei vir-tuti femeiesci erau raritáti pe timpulu lui Ca-rolu VI in Franci'a; ér apoi in curtea reginei? oh! paradisulu in pomp'a lui.

Giurulu castelului semenatu cu padure ro-mantica, inargintítu ca cu pete de argentu cu riuri limpedi, si impodobitu cu florile cele mai ridietórie si varie.

Si 'n paduri, si intre flori si pe langa is-vóre, çaprióre sprintene si dragalásie se jocau voiosu, — voiosu ca 'n paradisu.

Si apoi in curte! Placerile ce minti cuge-tatórie poteau inventá, steteau la dispusetiunea reginei, — ea cugetá, se facea si gustá.

Zimbiá ca radi'a din maiu, si 'nfloriá pa-durea Vincennes cu flori din Franci'a intréga, cu cavaleri ca cugetulu unei regine imbuibate si amoróse, — si éra zimbiá, — si zimbetulu ei promitea amoru, fericire; si cadeau sclavii

la piclórele ei ca imbetati de unu farmecu — de mórte.

Dílele întregi, si noptile de véra ferbiá castelulu si padurea de Vincennes de petrecre-rile curtii.

Petrecredi, venatórie, preablâri prin umbre dese, si baluri, la a caroru lucsu concurgeau averile Franciei întregi, aceste erau ocupatiunile adoratei regine.

Venatóri'a se petrecea cu istetîmea unei curtii regesci prin salóne, prin livedi, prin umbre, diu'a si nóptea, cu aceea-si placere si libertate. Frênele modestii si a detorintieloru sacre se desfasiurau pana unde cerea sufletulu doiosu de betî'a amorului, pana unde erá dorintî'a unui visu voluptosu.

Armele venatoriloru erau farmecate, si prad'a cu usiurintia si cu siguritatie.

Câ-ci le portau in ochi mandri ca luminele raiului eternu, in ochi ce ardeau de flacar'a amorului ca luminele Vinerii.

Si erau sulitie ce tragu la anima, erau sageti farmecate ce sborau in sufletu cu magnetismulu divinului amoru.

Si se legá prad'a cu lantiuri de auru ce mangaia dorerea, ce imbéta cugetarea, si adórmef sufletulu pe perina de flori, sê visedie . . . sê visedie . . . sê uite lumea si realitatea!

Regin'a Franciei, frumós'a Izabela de Bavaria avea meritulu primului venatoriu.

Sagetile ochiloru ei strabateau giurulu si doboriau junimea aristocrata, tinerele ramuri a printiloru, la piclóre, si se târiau ca sclavii — numai pentru o sagéta din acei doi hoti de ochi ca dóue stele ce portau dóue raiuri pline de fericiri.

Si regin'a nu erá avara. Sagetile ei ambiau si sborau ca flacârile si legau sufletele la glia, ca talismanulu din povesti.

Dar si dins'a erá vulnerabila, nici dins'a n'a fostu incinsa in Stixulu nevulnerabilitâti, si se vulnerá usioru acolo unde e mai dulce dorerea, unde e voluptósa sagét'a, si o suferi adormindu . . .

O sagéta inse avù glori'a si farmeculu deosebitu a doborí capriciosulu sufletu la lantiulu unui amoru inflacaratu, sagét'a cavalerului Ludovicu din cas'a Bourbonesa.

Erá dinsulu unu cavaleru tineru si frumosu ca unu paunu, mandru de origine, si inca de tineru dedatu la venatórie.

Regin'a lu-adorá ca pe unu semidieu.

Regin'a lu-favorá si lu-asigurá de gratiile curtii, si elu visá in lantiulu ei tóta fericirea unui amoru tineru de fericitu.

Sciea regele cum stâ venatóri'a, sciea elu cine gefuesce comorile regesci, dar . . . asta erá mod'a timpului, elu nu se luptá cu mod'a curtii, — lasá la gíafu comór'a unde erá liberu, si gefuíá si dinsulu alte comori bogate ca cele regesci, dar indulcíte cu greutâti, cu aventuri, cu aceste scumpe bombóne din mész'a Amorulului.

(Finea va urmá.)

V. R. Buticescu.

Ahasveru.

(Dupa M. Berend.)

Candu glontiulu alunga columb'a 'nfricata,
Serman'a, din loculu ascunsu si securu
Refuge de spaima cu arip'a franta
In coltiulu celu mai departatu si obscuru.

Si si-face cuibutiulu din frundia si iérba,
Sciindu, câ acest'a e ultimú-i patu;
Vaitandu-se 'ncetu si gemendu ea ascépta,
Sê móra candu anim'a-i s'a despícatu.

Ma vulturulu ageru cu ran'a mortala
Se smulge díreptu catra cuibulu stancosu,
De unde in tonuri poternice si-canta
Cantarea de mórte la lumea de giosu.

— Asié si pe min' me gonirati de mórte, —
Dar cantu si blastemu mi-remasera 'n sinu.
In víetia n'am fostu eu columba gemonda
Si 'n mórte totu vulturulu voiescu sê remanu.

Elia Traila.

Micu atlasu geograficu.

(Urmare.)

O mare este unu spatiu mai micu, decâtu Oceanulu.

Golfurile, sinurile, radiele sunt nescari parti de mare intrate in uscatu.

Porturi sunt locurile destinate spre asilulu bateleloru si statiunea acestora.

Strimtóre séu canalu se numesce o parte de apa strinsa între dóue uscaturi, si care impreuna dóue mari séu dóue parti de mare, séu chiar si dóue riuri.

Lacu se numesce o mare întindere de apa statatória, incungiurata de tóte partile cu uscatu.

Smircu séu balta, se numesce o întindere

de apa mai mica si mai pucinu adanca, decâtu laculu si care n'are nici o scurgere.

Stancele, ce se afla in midiloculu marei, si cari sunt fórte periculóse pentru navigatori, se numescu resive.

Campía se numesce o mare intindere de locu siesu, fara paduri mari.

Desierturile sunt nescari mari locuri sterile séu sterpe, cari nu producu nimicu.

Oase se numescu nescari mici spatii de pamentu fertilu si cu isvóre bune, ce se gasescu prin desierturi.

Munti si déluri se numescu nescari inal-tîmi de pamentu, mai multu séu mai pucinu pietróse. — Colnicele sunt mai pucinu nalte.

Vêrfu se chiama celu mai naltu punctu alu unui munte; picioru este partea cea mai de josu.

Unu lantiu de munte este formatu din mai multi munti, legati — ca sê dîcu asié — unii de altii.

Platou, se chiama nescari intinderi de pamentu inaltiate, cari sunt incungiurate de munti; séu unele campii, cari forméza verfurile ori caroru munti.

Aplecarea unui munte, séu unui lantiu de munte se chiama cósta séu povernisiu.

Vulcanu se chiama unu munte care arunca pe o gura larga, numita crateru, flacâri, fumu si materii, numite lava.

Vali si Valcele sunt nescari spaciuri profunde, intre doi munti, séu intre dóue lantiuri de munti.

Fluviu se numesce unu cursu de apa, care se vérsa in mare.

Riu séu gârla se numesce unu cursu de apa mai micu, carele se vérsa in unu fluviu séu in unu altu ríu.

Sorginte se chiama loculu, de unde ese o apa óre-care; versare se dîce loculu unde unu fluviu, ríu séu gârla se impreuna cu marea séu cu altu fluviu.

Mai multe versâri se chiama si guri.

Unu fluviu cu mai multe guri se dîce, cá are versare in form'a unui delta (o litera grecésca, care corespunde cu *d* alu nostru.)

Loculu, unde se impreuna dóue cursuri de apa este o imbucatura. Cele dóue margini ale unui cursu de apa se numescu marginea drépta si marginea stanga. Pentru ale recunósce, trebue sê-si imagineze cine-va, cá curgerea apei este o persóna, care descinde spre loculu acel'a, unde se termina acelu ríu, si care are o parte stanga si una drépta.

Basinulu unui fluviu este teritoriulu

udatu de catra ríulu insu-si, si de imbucatur'a sa.

Mapamundu. — Partile lunei si ale Oceanului.

Unu mapamundu represinta pamentulu intregu, pe o suprafacia plana.

Acést'a figura aréta pamentulu divisatu in dóue emisfere, câ-ci este imposibilu a vedé pe o suprafacia plana, globulu intregu, astfeliu dupa cum este in natura: déca cine-va ar voí sê desemneze globulu, fara de a-lu divide, atunci jumetatea séu partea de desuptu ar fi ascunsa sub cea de a supra.

Lumea se imparte in cinci parti, numite: Europa, Asia, Africa, America si Oceania.

Avemu trei continente: continentulu vechiu, sub care se intielege, Europa, Asia si Africa: continentulu nou, sub care se intielege America, si celu de alu treilea, care este Australia séu Olanda nóua in Oceania.

Oceane sunt cinci:

a) Oceanulu Atlanticu, intre Europa si Africa de o parte si America de cealalta parte.

b) Oceanulu celu mare, care incungiura aprópe tóte uscaturile Oceaniei si care se intinde intre Asia si America.

c) Oceanulu Indianu la sudulu Asiei;

d) Oceanulu inghiatiatu de Nordu, care incungiura polulu Nordului; in fine

e) Oceanulu inghiatiatu de sudu, care incungiura polulu sudului.

Marea Mediterana formata din Oceanulu atlanticu, inaintéza intre Europa, Africa si Asia.

Cestiunariu: Ce este unu Mapamundu? Cari sunt cele 5 parti ale lunei? Cari sunt cele trei continente? Cari sunt cele 5 oceane? Unde este marea mediterana?

Rasele ómeniloru.

Sunt trei rase mari de ómeni: ras'a alba, ras'a galbena si rosia-négra.

Rasa alba locuesce mai cu séma in Europa, vestulu Asiei si Nordulu Africei. — Din ce cine-va inaintéza spre partile cele mai calduróse, din ce observa, cá faci'a pelei devine mai bruna, se intielege, cá acést'a schimbare provine de la caldur'a sórelui, care are mai multa putere in partile acele; cu tóte aceste inse se recunósce ras'a alba de pe capulu celu ovalu, gur'a cam larga, si de pe perulu celu finu si matasosu.

Ras'a galbena locuesce mai cu séma in estulu si nordulu Asiei, si se recunósce de pe fa-

ci'a cea lata, capulu aprópe rotundu, colórea galbinisióra, gura fóрте larga, nasu turtitu, ochi fóрте lungi si ingusti, ridicati spre temple, peru negru, aspru si pucinu.

Negrii poporéza o mare parte a Africei si sudulu Oceaniei, au pielea négra, fruntea turtita, falcile fóрте mari, budiele grase, dinti lungi, gur'a mare, nasulu largu si pleosítitu, peru lanosu, fóрте negru si fóрте desu, cea mai mare parte sunt inca selbateci séu pré pucini civilisati.

Mai este apoi unu numeru considerabilu de poporatiuni, maslinie si rosicate, cari mai multu séu mai pucinu se apropie de cele trei rase precedente.

Cestiunariu: Cari sunt cele trei rase mari? Unde locuescu fia-care din aceste rase, si cari sunt trasurile cari le deosebescu? Ce alta poporatiune mai este?

Reuniunile ómeniloru, locuintiele si lucrarile loru.

Ómenii cei mai civilisati forméza asociatiunile cele mari, cari se numescu popóre si natiuni.

Ómenii semi-civilisati séu de totu selbateci forméza, tributuri, orde si familie isolate.

Popórele si natiunile au locuintie fise, adeca: case solide, de pétra, caramida si lemne. Ordinariamente sunt casele impreunate in grupe; cele mai mici grupe sunt catunele (satu micu fara biserică); sate se numescu grupele cele mai marisióre, in fine, cele mai mari reuniuni de case, se numescu opide si cetati.

Ómenii semi-civilisati séu selbateci au de locuintie corturi, câte odata si colibe facute de lemne necioplite, si acoperite cu frundie séu paie, in fine cu ce se gasesce. Multi locuiescu si prin subterane.

Una mare intindere de terâmu forméza o tíera séu regiune.

Unu statu este o tíera supusa aceluia-si guvernamentu, in care domnescu generalminte acelea-si obiceiuri aceea-si limba.

Candu o tíera este guvernata de unu rege, este unu regratu; si candu e guvernata de unu imperatu, se chiama imperiu; si candu are mai multi siefi, se chiama republica.

Ómenii civilisati au lurâri fóрте varie, cari se potu clasá in trei divisiuni mari: artele, sciintiele si comerciulu.

Ómenii semi-civilisati se ocupa in genere cu pastoritul; aceia, cari sunt de totu selbateci, nu cunoscu, decâtu dóue specie de ocupatiuni: venatorf'a si pescuitulu.

Cestiunariu: Ce este unu poporu séu o natiune? O poporatiune? Unu tribut? Séu o orda? Unu catunu? Unu satu? Unu opidu? O cetate? Cari sunt locuintiele poporatiuniloru semi-civilisate? Ce este o tíera séu o regiune? Unu statu? Unu regatu? Ce este unu imperiu? Cari sunt lucurile ómeniloru civilisati? Cari sunt cele ale semi-civilisatiloru séu de totu selbateci?

(Va urmá.)

Adelina Olteanu.

Doine poporale.

— De langa surulu in Transilvania. —

V.

Tu te duci baditia 'n tíera
Lasa-mi bani de cheltuiéla,
Si-mi lasa vr'unu zlotisioru,
Sê-mi botezu unu finisioru;
Si sê-i punu numele teu.
Candu mi-va fi doru de tine,
Sê-i strigu finului pe nume.

VI.

Am totu dísu: me ducu, me ducu,
Dupa badea sê-lu ajungu;
Dar candu voi prinde-a me duce
Omu va fi car' m'a ajunge;
Si candu voi prinde-a plecá,
Omu va fi car' m'a 'nturná.

VII.

Vai baditia déc' ai sci
Cátu-i de reu a dorí,
Tu ti-ai face nóptea dí,
Si pan' la min' ai vení.
— Sciu mandrutio câ e reu,
Câ si eu ducu doru de-alu teu,
Si sciu mandro câ nu-i bine,
Câ portu dorulu de la tine.

VIII.

Fâ-me Dómne ce mi face,
Fâ-me rót'a steleloru,
In drumulu munteniloru;
Macaru ventulu sê me bata,
Si sórele sê me ardia,
Numai badea sê me védia.

IX.

Spune-mi bade candu te duci,
Sê-ti dau dóua mere dulci,

Candu vei siedé sê le manci
Sê le manci in lazaretu,
Puna ti-se junghiu in pieptu;
Sê te 'ntorci bade 'ndereptu.

X.

Fâ-me dómne ce mi face,
Fâ-me puiulu cucului;
Intr'unu vêrfu alu muntelui;
Sê-i mai strigu baditiului
Sê-si adune oile
Sê nu-mi strice florile.

XI.

De dorulu badei Ilie,
Me usucu ca frundi'a 'n vie;
De dorulu lui Nicolae,
Me usucu ca bozu 'n paie;
De dorulu Jonului,
Purtai lemnulu Domnului,
Lu-portai si se uscà,
Si-lu pusei la revenéla,
Dór' se 'ntórce badea éra.

XII.

Mei baditia prostule,
Nu-amblá 'n tóte noptile,
Pe la tóte portile;
Ci mergi numai la o pórtá,
Unde-i mandra rugie 'nvólta;
In ulitia,
Tamaitia,
Si 'n paharu,
Firu de maghieranu.

XIII.

A séra candu inserá,
Se certá dómne, certá,
Sufletulu cu anim'a,
Câ n'amu fostu la mandruti'a.

XIV.

— Vai bade cum te-am uritu,
Aséra dintr'unu cuventu;
— Iérta mandro c'am gresítu.

XV.

Vina luna si-mi aréta,
Unde mi-e mandra 'ngropata;
Sê-i vedu si eu mormentulu
Sê-mi mai stemperu sufletulu;
Sê-i vedu si eu tierin'a,
Dór' mi-stemperu anim'a.

XVI.

Baditia de peste dealu,
Nu-mi tramite dorulu valu;
Ci-lu tramite risipitu,
Dór' sosescé mai curendu.

XVII.

Pe unde dorulu meu fuge,
Nici cu calulu nu-lu ajunge;
Pe unde dorulu meu trece,
Nici paserea nu-lu intrece;
Pe unde alérgea dorulu,
Plange érb'a si loculu.

XVIII.

Moru puico de dorulu teu
Ca tu de urítulu meu,
Moru puico de doru de tine,
Si tu de uritu de mine;
Cum n'a moritu nime 'n lume.

XIX.

De-arú fi luna de cu séra,
M'asiu duce cu badea 'n tíera:
Dar lun'a ese tardíu,
Nu potu merge si sê víu;
Resari luna si te suaia,
Si fi baditii sócia.

XX.

Baditi'a care mi-dragu,
Nu-mi face tina la pragu;
Dar de care mi-e uritu,
Mi face potecu batutu.

XXI.

Sê te bata, bade bata,
Dragostea mea cea 'nfocata,
Bata-te panea si sarea,
Alu meu doru si supararea;
Bata-te panea si vinu,
Dorulu meu si alu meu suspinu.

XXII.

De-asíu fi traitu totu asié
M'asiu fi uscatu ca érb'a,
Candu o taia cu cós'a;
D'am traitu unu picu mai bine,
C'ai fostu mandro langa mine.

Pricolicii.

III.

La romanii vechi.

A fostu unu poporu numitu Hirpini, si mitulu spune cumca odata pastorii dá jertfe de serbatóre pe muntele Soracte in Etruri'a langa orasiulu Feroni'a si Hirpii, preotii in credinti'a loru in puterea dietâti, amblau desculti si nevatemati pe carbuni ardiendi. O data aretandu-se lupii, rapira carnea de jertfa din focu. Pastorii fugindu dupa ei, ajunsera la o pestera cu abure otravitoriu, si de acest'a fura cuprinsi ca de ciurma, si cadiura ca morti. Locuitorii cerura ajutoriu de la diei, si li s'a predisu, câ cium'a va incetá, déca voru umblá in patru picioare ca lupii, ei facura asié, si de atunci se numira Hirpini. *)

Spre partea nordica a muntelui Palatinu la Rom'a, a fostu o pestera, santienia dieului *Lupercus* (predicatulul lui Pan carele scutesce turmele) si aci in paduritia avea statu'a sa.

Loculu se numiá *Lupercal*. **)

Acest'a erá loculu, unde lupóia a laptatu pe *Romulus* si *Remus*, si pastorii au vediut'o pana a intratu in paduritia. Se crede câ din'a *Lupercus* s'a prefacutu in lupóia, si câ a laptatu gemenii, si pentru acésta *Lupercus* s'a dísu dña'a aperatoria a latinilor. ***)

Servitorii adeca preotii dieului *Lupercus* s'au numitu *luperci*, si acestia in 15-lea fauru (XV Kal. Mart.) la *Lupercalia*, serbatóri'a dieului, amblá prin Rom'a imbracati, ca insu-si dieulu. †)

Dieulu *Lupercus* e Pan, dieulu pastoriloru, si se deduce din *lupus arceo*, aperatoriu, mantuitoriu de lupi. ††)

Hirpii au fostu o familia vechia de preoti, si sunt identici cu preotii *luperci*, carii cu hirpii au avutu privilegie de la Romani, neavendu de a platí portia si de a militá. †††)

a) Mai multi scriitori vechi pomenescu de stramutarea in lupu.

Herodotu (484 ant. Cr.) díce:

„Scithele si helinii, cari locuescu in Scithia dícu, câ totu *Neuru-lu* (unu poporu) odata in totu anulu va fi lupu pe câte-va díle, si pe urma éra capeta forma sa vechia de omu. †)

*) Die Religion der Römer. I. A. Hartung 1836 II. 192. *Hirpus* séu *Irpus* a fostu numele lupului in limb'a sabina (*Servius Aen. XI. 785.*) *La Festus* 10—20 ant. Cr. si *irpini*.

**) Pe vasele de cenusia etrusice, Mars e facutu cu capu de lupu. *Die Symbolik und Meth. der Natur* I. B. Friedrich p. 406.

***) *Varro la Arnob IV. 3* (116 ant. Cr.) *Dr. Mundt* p. 409.

†) Forma vechia *crepa*, mai tardíu *capra*, de aci *Festu* p. 43: „*Creppos, id est lupercos dicebant.* *Hartung VI.* p. 178.

††) *Ethimologisches Wörterbuch*, F. Nork. Leipzig 1837.

†††) *Serviu Aen. XI 785.* *Hartung II* p. 192.

†) *Herodotu C. 4. 105.* *Hanusch: Die Wissenschaft des slavischen Mythus* p. 320.

Aci se intielegu scithele din Mesia inferiore, (*Dobruia* in *Bulgaria*) candu va *Scythia minor*.

Tacitu (pe la 54 d. Cr.) díce despre nesce popóre de némulu venediloru, câ „*Hellusi* si *Oxionele* au fatia de ómeni, trupu si membre de fere selbatiche. *)

Pliniu (23 d. Cr.) si *Pomponiu Mela* (50 d. Cr.) si *Virgiliu pomenescu* de ómeni cari se prefacu in lupi. **)

De unu modu de stramutare in lupu pomenescu *Petroniu Arbitr* († 67 d. Cr.) in satira 62 dicédu: „*Elu* si-a mangitu impregiuru vestmintele sale si delocu s'a facutu lupu; si vestmintele s'au facutu de pétra, si éra: „*déca* lu-voiu mangí pe elu nu va sci in catráu sê fuga. ***)

(Va urmá.)

At. M. Marienescu.

Amoru si dincolo de mormentu.

— Novela. —

De *Ponson du Terrail*.

(Fine.)

Asié trecú câtu-va timpu; *Ralph* din candu in candu si deschidea si éra-si inchidea ochii. — Si-reaminti in sufletulu seu dílele cele mai din urma, de candu adeca a venitu in castelu, pana in momentulu in care béu fluiditatea cea négra. . . Asié dara elu erá mortu, si totu-si vedea pe *Fulmen*. Ceea ce i spusese acést'a, s'a realizatu. . . Elu s'a intrunitu cu ea!

— *Fulmen!* — siopti elu, si unu surisu dulce se jocá pe buzele lui, — amant'a mea *Fulmen!*

Ralph vediu candu ea si-acoperi cu o mana ochii, din cari curse o lacrima. Cu cealalta mana apucá man'a dinsului. . si man'a ei nu erá mai multu asié ghiatiósa, ci plina de vietia calda si palpitanda.

Elu aflá tóte aceste naturale. Asié trebuia sê se intemple tóte, asié au crediutu, asié au speratu elu acésta. — . . . Elu parasise pamentulu. . . Norii lu-re-dicare impreuna cu *Fulmen* in eternitate.

— Scumpulu meu, amatulu meu *Ralph*, — tu me iubesci cu adeveratu si sinceru, despre tóte aceste sum convinsa! — díse incetinelu *Fulmen*, si si-departá man'a de la ochi, cari stralucindu de lacrima, privira la dinsulu. Oh, ce fericita, ce nespusu fericita sum eu! . .

— Si eu, *Fulmen!* Ei bine, — asié dara câ acuma nu te mai indoiesci in amorulu meu? — siopti ju-nele.

— Nu, nici odata mai multu, iubite *Ralph*. Tu ai voitu a mori pentru mine.

— Am voitu a mori? — repetá *Ralph*. Si se parú ca si cumu deodata ar fi trecut prin dinsulu unu fulgeru, si cu simtiulu dorerii si-puse in ordine cugetele.

*) *Tacitu* „*De vita moribus et populis germaniae* C. 16.

**) *Pliniu Hist. nat. Lib. VIII. C. 34.* *Virgiliu Eclog. 8. 97.*

***) „*Ille circumminxis vestimenta sua, et subito lupus factus est; vestimenta lapidea facta sunt, si circumminxero illum, nescit qua fugiat.*“ Citatu de F. Grim „*Deutsche Mythologie* p. 621. *La germani* inca se póte face cineva *pricoliciu* déca se léga cu bréu de pele de lupu, séu imbraca *comesia* de lupu, si atunci 9 díle remane lupu.“

— Da! Ai voitu a mori, iubitul meu, scumpulu meu amicu! — dîse ea ducîndu man'a junelui la buzele sale. — Si eu traiescu, precum si tu! — Eu sum Fulmen'a ta, — si noi vomu fi fericiti. Si nu ne va mai poté despartî de olalta nici o potere si nici chiaru mórtea, — pentru că scimu bine că ea nu are potere a supra amorului nostru. — Ah! scumpulu, ferbinte amatulu si adoratulu meu, déca ai scîi cătu de fericita a facutu sinceritatea si curagiulu teu pe Fulmen'a ta?!

— Dara eu nu te intielegu, — dîse junele redicandu-se rapede si cautandu cu o privire turburata la Fulmen, apoi la odai'a si éra-si la adorat'a sa.

— Ce sa intemplat?..... Tu traiesci?..... si eu?!

— Si tu traiesci iubitul meu! — dîse ea cu o privire stralucita. Eu amu voitu a me convinge, că óre vorbitu-ai dreptu, candu mi-ai descoperitu amorulu teu? Eu sum Fulmen'a aceea, pe care o-ai vediu tu, — numai cătu de atunci sum mai betrana cu doi ani, . . . si voiu fi a ta in tóta viéti'a mea.

Junele inca nici acuma nu intielegea tóte. . . Pe Fulmen o priviá asié ca si cum si acuma ar fi spiritu. Se dedase multu mai bine in lumea spiriteloru, decátu ca acuma sê se póta transportá atátu de usioru in lumea reala. Numai candu se aretà pe buzele ei unu surisu dulce-pacalitoriu, unu surisu care i aduse a minte balulu, i veni in minte unu cugetu.

— Fulmen! — dîse elu — tu m'ai pacalitu!

Fulmen éra-si apucá man'a lui Ralph si o duse la buzele ei.

— Te-amu pacalitu? — Déca voiesci a o numi asié, — respunse ea. Inse mie-mi mai place a o numi proba. Eu te-am aflatu sinceru, lealu. Fulmen de Roche-Noire, unic'a fiica a parintelui seu, va fi fericita déca ti-va poté fi socia.

— Oh, Fulmen, asta nu se cadiu, — dîse Ralph. . . Déca ai scîi cătu am suferitu eu in aceste dóue díle! . . .

— Si eu in acesti doi ani din urma? — intrepruse ea cuvintele junelui. Séu credi, că asié usioru uitámu juramentulu cui-va? O! nu, iubitul meu; — acuma scíu, că me iubesci, intru adeveru me iubesci, si nici odata nu m'ai uitatu. Dara acuma a si fostu in urma timpulu ca sê me convingu. Nu cugeti acuma mai multu la Ermin'a, chironom'a avuta de Roche-Noire?

— Fulmen, pentru Ddieu, vorbesce! — se rogá Ralph. — Asié mi-schinteiéza tóte inaintea ochiloru! Vorbesce, — că-ci eu nu-mi potu esplicá tóte aceste . . .

— Asculta dara! — dîse ea, — éra inainte de tóte te invétia cu cugetulu, că eu traiescu intru adeveru. Eu te iubescu chiar din acea séra, si mi-am propusu inca de atunci, de a nu-mi intinde man'a la altu barbatu. Dara acea nu s'a potutu intemplá asié de usioru. Mam'a mea, o femeia spaniola, alu a careia nume lu-portu, me destinase pentru unu consangeanu alu seu, pentru unu veru alu meu, si i promise inainte acestuia man'a mea. Tatalu meu nu a voitu a calcá asta promisiune. Dara eu am remasu totu la acea, că numai pe tine te iubescu si numai a ta potu sê fiu. — Cam de siepte septemani furemu insciintiati, că verulu meu, pe care eu nici odata nu l'am vediu tu, a cadiutu in duelu. . . Astu-feliu deveni libera! — si óre poti luá tu in nume de reu, că eu am voitu a te probá!

Neincetatu te-am avutu inaintea ochiloru. Am sciutu cum ti-curge viéti'a, si si-aceea că m'ai uitatu! . . . Pst! nu me intrerumpe! In momentul acest'a acuma sciu, că intréga anim'a ta a fostu a mea, póte că inca si fara de scirea ta! Si óre poti condamnă pe parintele meu, pentru că nu a voitu a-si da unic'a sa fiica unui barbatu strainu, pana ce nu va fi convinsu despre caracterulu aceluia? Astu-feliu apoi ne-amu otaritu in comunu, ca sê te supunemu la proba. Parintele meu a coresponsu cu unchiulu teu metropolitulu, care te si tramise aici ca sê iei de socia pe Ermina de Roche-Noire. Eu am voitu a te supune la proba indata de la inceputu, si eu am fostu acelu Ioanu Denis care te condusei aici . . .

— Tu? Ioanu Denis? — balbaí Ralph, ascultandu fara de a respirá macaru.

— Da! Acelu baiatu amaritu mori cu dóue díle mai naihte, si numai pucini sciura de mórtea lui! — Servitoriulu nostru celu betranu érá introdusu in acestu secretu, si eu m'am dísu a fi Ioanu Denis. Indata cu ocasiunea sosirii tale am voitu a te invetiá cu demoniacele si a te face capabilu a intielege miraculositátele. Ermina nu mi-e sore, ci un'a véra binemeritata a mea. Bietei femei intru adeveru i veni cu greu a jocá rolulu ce i se desemnase. Ea adese a fostu in asié stare, că a voitu a descoperi tóte. Si-apoi celelalte acuma le scíi! Ér manele mi le imbracase-mi in pele de sierpe si astu-feliu man'a umeda rece te aduse in ratecire. Ér in sticla a fostu o beutura somnulentu, a carei influintia e totu-odata si restauratória.

— Dar aventur'a din padure?! — intrebá Ralph.

— Ah! da, — asié-i. D'apoi si aceea inca a fostu naturala. Pistolulu a fostu implutu numai cu pulvere, eu am prevediu tu că se póte intemplá inca si asié ceva, si candu ti-ai descarcatu tu arm'a, eu fara de veste m'am acatiatu de unu bradu si asié la parere am disparutu din vederea ochiloru tei.

Ralph se frecá de alungulu fruntii cu palm'a.

— O Fulmen! tu . . .

— E bine, si apoi spune-o numai . . . tu vicléna!

— Tu esti diavolu si angeru! — dîse junele imbracsiandu-o.

— Nu-mi pasa, — dîse ea primindu cu bucuria primulu sarutu alu junelui, — pentru că sunt si diavoli buni. Tu ti-ai tienutu cuventulu, amorulu teu duréza si dincolo de mormentu. Si nici odata nu va vedé ceriulu o femeia mai sincera, decátu cum voiu fi eu catra tine.

Junele inca odata voi a o imbracisiá, dara ea se retrase rosîndu.

— Nu suntemu singuri, iubitul meu, — siopti ea.

Ralph cautá in giuru. Betranulu baronu intrá suridiendu in chilfa, dupa dinsulu unu tineru elegantu si la bratiulu acestuia Ermina.

— Buna deminéti'a, iubitul meu ginere! — dîse baronulu. — Se mai asceptámu inca pana dumineca, séu sê anuciámu inca adi fidentiarea?

Ralph strinse cu stima man'a baronului si apoi apropiandu-se de Fulmen, i siopti la urechia:

— Totu-si esti unu adeveratu angeru, tu dra-culetii iubitu! si asié cum esti te voiu iubi in tóta viéti'a mea!

N. F. Negrutiu.

S A L O N U :

Conversare cu redactorulu.

(Pentru ce conversezu eu cu Redactorulu? — Nu e secretu. — Adunarea generala in caus'a teatrului natiunalu. — Terminu nerevocabilu. — Fi-va acolo si balu? — Parinti cu fete mari si barbati cu neveste. — Pregatiri pe nesciute. — Tortura de trei ori. — Cine voru jocá in balu? — Unu proverbiiu. — Ce intereséza mai tare pe unu capu de familia? — Institutulu de fete din Oradea mare si educarea femeiloru romane. — Cestiuni vitali. — Academia romana, teatru natiunalu si institutu de fete. — Care e mai urgentu? — Loteria. — Somnu. — De incheiare o anecdota.)

Iubite amice!

De asiu scí, cá sum in stare a face cátu de pu-cina placere amabileloru cetitórie ale „Familiei“, asiu regretá multu, cá impregiurárele nu-mi permitu a intrá mai dese ori in acestu Salonu de conversare. Scíu in-se, cá si acum va paré multoru-a cam curiosu, cá preferu a conversá cu capulu „Familiei“, si nu cu gentilii sei óspeti. Caus'a e, cá obiectulu conversarii atinge mai de aprópe pe capulu „Familiei“, ma inca si, etc. . . .

De altmíntre sciindu. cá cei mai multi dintre lectorii acestei foi se tienu de seculu frumosu, despre care cutare curtesanu a scornitu (?), cá are rar'a (?) in-susíre de a fi curiosu, promitu din capulu locului, cá nu vomu face nici unu secretu; precumu adeca nu mai e secretu, cá dupa atâtea amenári motivate si nemotivate, adunarea generala in caus'a fondului pentru teatru natiunalu, in urma totu-si se va tiené in 1 si 2 maiu a. c. in cetatea Satu-mare, de cum-va adeca nu se va mai iví éra ce-va cauza pentru amenare.

Cá-ci ai sê scíi, iubite amice, cumca in codrii Satu-mariului se facu multe hiribe si bureti, mai alesu dupa ploii calde; apoi pe lun'a lui maiu trebuie cá voru fi si ploii calde, si între buretii, cari voru cresce dupa ele, póte sê crésca éra si ce-va cauza de amenare. Ar fi fostu deci bine, ca onor. comitetu alu societátií pentru fondu de teatru natiunalu, sê fi decisu terminulu acest'a „nerevocabilu.“

De altmíntre fratii Satu-mareni, cari (fia li dîsu spre lauda!) traiescu in fórté buna contielegere — — câte 2—3 la olalta, apoi sunt natiunalisti fórté zelosi — din gura, si gata spre multe si mari sacrificie materialu — mai alesu cei mai seraci dintre ei: se sufulu, precum audu, cu multa incordare pentru primirea buna a adunarii amintite. Comitétulu ce s'a fostu infintiatu, de nu me insielu, inca in vér'a trecuta, pentru primirea adunarii generale va fi avendu cu de-abuna sém'a detorinti'a de a insciintiá pe comitetulu Asociatiunii despre pregatirile ce se facu pentru primire, precum si a aduce in combinare program'a s'a cu cea a adunarii generale.

Intre aceste o întrebare mare ocupa in multe parti pe multi, séu mai bine dicéndu pe „multe“, care întrebare si-ascépta cu multa întetfire respunsulu de la suslaudatele comitete, a nume: cá óre cu ocasiunea adunarei generali din cestiune fi va si „balu“, séu ba? si cum nu? candu pentru a participá la unu balu, seculu frumosu are lipsa de pregatiri, éra pentru a se pregatí, are lipsa de timpu, apoi acest'a chiar adi nu e pré lungu.

Si scíi, pentru ce ti-aducu eu inainte acésta întrebare? Éca pentru ce! La terminulu trecutú (amenatu) érá prospectu si de balu, prin urmare multe din damele nóstre facusera pentru acelu scopu pregatiri, pregatiri grandióse, in cátu numai bietele punge ale tatániloru daruiti cu fete mari, si ale barbatiloru daruiti cu neveste, aru scí spune, ce le-a costatu aceea pregatire, déca cum-va ar poté vorbí. Acuma inse crudelii parinti si si mai crudelii barbati s'au conjuratu a nu-si mai bagá pung'a in bóla de oftica, „pe nesciute.“ Bietele fete mari si neveste stau deci ca frundi'a pe apa, ne „sciindu“ siguru sê mérga séu nu.

Fia-vi dar mila séu de fete si neveste, séu de pungile parintiloru si ale barbatiloru, si spuneti (ací graiescu catra cei compétenti) fara amenare: ori negru, ori albu; cá-ci de e tortura generalmínte a traí in dubietate, apoi e de trei ori tortura pentru femeii tinere (si cari se dorescu la balu, tóte sunt tinere), a nu scí de securu: cá óre participá-voru la cutare balu, séu ba?

Fiindu vorb'a despre balu, de cum-va adeca acé-l'a aeve ar fi a se realisá, se ivesce de sine una a dóu'a întrebare, si acésta e: cá de unde voru veni atáti-a juni, ori, ce-mi pasa, si barbati, déca voru fi si între acestia de aceia, cari voru avé voia a fi — dantiatori? Pentru reesírea balului, acésta întrebare inca e a se luá in seriósá considerare, — si inca de timpuriu.

Cátu pentru dame (dantiatórie), ele nu numai sunt gata, dar si potu pe ori-ce timpu a-si lasá ocupatiunile pentru dragulu unui dulcutiu de balu; inse tinerii nostri sunt imprasciati pe la diverse institute de invetiamentu; éra cáti voru fi in locu si alti disponibili, mi se pare, cá voru fi pré pucini pentru unu balu. Hic Rhodus, hic salta!

Acum, dupa-ce, ca si cu unu capu de „Familia“, amu vorbitu despre balu, carele totu-de-una pe capii de familia i costa mai multe parale, cá-ci, vedi bine, proverbiiulu romanescu: „de nu-i jocá nu-i mancá, de nu-i sarí, nu-i sorbí“ cu de buna séma nu se întielege despre balu si dantiu, ci despre lucru: te întrebu: ce póte interesá pe capii de familia mai tare, de cátu educatiunea?

Si cu acést'a mi-vine in minte institutul de fete proiectatu a se infintia in Oradea-mare, care cauza de unu bunisioru timpu incóce se pare a stagná, ceea ce intru adeveru e lucru tristu; cá-ci mai alesu la noi, cesti din vechi'a Ungaria, defectulu acestui institutu se simtiesce peste mesura.

Éu a nume sum de aceea firma credintia, cá natiunalismulu in tóte directiunile sale, la noi ar luá unu aventu, de locu ce amu avé „femeii romane, crescute romanese“, cari incependu de la léganu aru dá in educarea baietiloru sei una directiune natiunala; pentru cá e lucru cunoscutu, cumca a supra animei baietiloru nimica nu are mai mare influentia, si inca permanenta, de cátu esemplulu mamelorú. Unu genialu scrítoriu germanu díce, cá „mamele, cari educa pe baietii sei in anii primi ai vietiei lorú pentru venitoriu, întemeiéza tieri si popóre.“ Tem'a acést'a inse merita o discusiune intr'adinsu si multu mai lungu, de

câtu sê p^ota incape in cadrulu unei conversâri fugitive, cum e ac^ost'a.

Eu d^{ic}u de asta-data pe scurtu numai atâta, c^o institutul de fete proiectatu a se infintia in Oradea, merita cu multu mai mare imbratsiare, de câtu de care a avutu acel'a parte pana acum. Si tu, iubite amice, in cerculu vastei tale „Familie“, credu c^o poti lucr^o multu in interesulu acestui institutu, ma, ca capu de familia ni se pare, c^o esti chiar detoriu a face ac^ost'a.

Academi'a romana, teatrulu natiunalu si in partile Ungariei unu institutu pentru educatiunea feteloru romane: sunt trei cestiuni iatru una forma demna de cea mai mare imbratsiare prin totu sufletulu de romanu. Ma eu am cuvinte, si de va face lips'a, le voi desfasiur^o, cumca institutul din urma e de o necesitate mai urgenta, ca cealalte dou^e.

Am intelesu, c^o cu ocasiunea adunarei din Satu-mare se va face si sortirea unei ic^one frumo^se de flori din cera colorata, in favorulu institutului de fete din Oradea-mare; deci cine inca nu s'a subscrisu la c^olele de loteria s^e grabesca, c^o-ci terminulu nu e departe. Pe cum sciu, una c^ola de aceste cu 50 de numeri se afla la dlu Georgiu Marchisiu, preotu in Homorodele romanesci, in comitatulu Satu-mare, era un'a cu alti 50 de nri s'a deschisu in Oradea la dlu avocatulu Iosifu Romanu, unde se afla si ic^ona cestiunata. Unu nru de loteria costa 40 cr.

Credu, c^o cu ocasiunea convenirei din Satu-mare, se va discut^o, inc^o in cercuri private, si cestiunea institutului Oradanu amintitu. Si intru adeveru c^o aru si fi de reapucatu firulu lucrarei in interesulu acestui institutu.

Mi-se pare inse, c^o deja ti-amu spusu destule pentru ca s^e-ti vina d^ora chiar somnu de ele, si tie, si ospetiloru din acestu salonu. Deci pentru ca s^e vi treca de somnu, vi-voiu spune de incheiare o anecdota:

Ducea potopulu lad'a unui Satu-mareanu; ac^ost'a inse fara a se super^o câtu de pucinu, caut^o cu nepasare la lada, cum o rapescu unde, si d^{is}e baten-du-se pe pusunariu:

— P^ote-o duce, bine c^o e chei'a la mine!

Dar s^e nu cugetati, c^o pe toti Satu-marenii i caracteriseza o astu-feliu de nepasare facia cu lad'a loru, intru care e inchisu natiionalismulu.

Profetulu vechiu.

CE E NOU?

* * * (*Balu romanescu in Satu-mare.*) Af^lamu cu bucuria, c^o comitetulu constituitu in Satu-mare pentru primirea ospetiloru la viitoria adunarea generala a societ^otii pentru fondu de teatru, lucra cu energia ca cu acea ocasiune s^e se tiena si unu balu romanescu. Anunci^oamu ac^osta de timpuriu dameloru n^ostre, cari dorescu s^e participe la primul balu romanescu din Satu-mare.

⊙ (*Societatea Alexi-Simcaiana*) progres^eza cu pasi rapedi, at^otu spiritualminte, câtu si materialminte. Membrii ei sunt uniti in activitate si activi in unitate. In anulu ac^ost'a Societatea a voitu a deschide si „serate literarie“, inse pentru lips'a publicului au-

d^otoriu a fostu siliti a le mai amen^o. Totu pentru lips'a auditoriului si pentru impregiurarea, c^o societatea in locu nu are dec^otu pucini partinitori (dintre canonicii numai 2) a fostu silita a abdice si de tinererea de siedintie publice mai dese, multiamindu-se a tiena si estu anu numai o siedintia publica, a carei terminu inca nu este defiptu. Asemene si opulu de predice, ce are de scopu a ed^o, se lucra cu diligintia. Si f^oi'a manuscripta a societ^otii, care la incepu'tu esiea numai la dou^e septemani odata, acuma apare in tota septeman'a si mai adese-ori cu supleminte, cuprindiendu articlii instructivi-bisericesci, literari, beletristici etc. etc. . . Starea financiara inca progres^eza. Er bibliotec'a cuprinde 200—300 opuri de ale celoru mai renumiti autori romani si straini.

= (*Unu documentu interesantu.*) Unu birtasiu de satu din pregiurulu Clusului, mergendu la unu avocatulu in Clusiu cu scopu de a-si sc^ote prin ac^ost'a banii de la detorasi, i predede acestuia intre multe alte documente si unu cambiu — unicu in felulu seu: o m^esa de gorunu, pe a carei suprafacia polita st^o scrisu: „Eu subscrisulu detorescu lui N. N. 120 de fl. si me obligu, a plat^o ac^osta suma dlui creditoru atunci si atunci,“ Istori'a acestui documentu de lemn este ac^ost'a: Detorasiulu a venitu intr'o s^era in birtulu cunoscutulu seu si a imprumutatu de la ac^ost'a 100 de fl. de cari avea mare lipsa; din intemplan^e nefindu arthia la mana, omulu bunu a scrisu cambiulu pe m^esa, n'a tramisu inca banii la timpulu determinatu si acuma se indoiesce a plat^o cei 120 de fl. Astfeliu a venitu tr^eb'a la procesu, in care si m^es'a figur^eza ca documentu aclusu.

△ (*Armat'a romana*) e impartita in 4 divisiuni si consta din 8 regimente de infanteria de c^ote 3 batalione si 1/2 batalionu de intregire; 1 compania disciplinaria; 4 batalione de venatori de c^ote 4 companie; 3 regimente de cavaleria de c^ote 4 escadrone si 1 de intregire; 1 regimentu de artileria pedestra si 1 ecuestra, fia-care bateria cu 6 tunuri; 1 compania de pionieri (pontonieri) si 1 despartimentu de trenu; 2 batalione de genii de c^ote 4 companie; 1 compania de meseriesi; 4 escadrone de trenu si 5 de gendarmeria; 1 compania de trupe sanitare si 1 1/2 batalionu pompieri. Afara de acea mai sunt in Romani'a 30 escadrone de dorobanti, cari inca sunt impartiti prin cele 4 divisiuni ale armatei; unu corpu de granitieri cu 16 batalione de c^ote 4 companie si 30 batalione de militia cu c^ote 6 companie. In resbelu const^o fia-care divisiune din 2 brigade de infanteria de c^ote 2 regimente infanteria, 1 batalionu de venatori, 1 brigada de cavaleria cu artileria receruta, 1 batalionu de genii si reservele corespundietorie. Poterea combatenta se urca la armat'a regularia la 24,632 infanteristi, 4000 venatori, 3099 calareti si 96 tunuri. Batalionele de granitia numera 3200 fetiori, dorobantii 12,000, calareti si militi'a 30,000 fetiori. Armat'a romana consta deci pana acuma din 77,051 fetiori si din barbatii de langa 96 tunuri. C^otu de curundu inse se va redica la 100,000 fetiori bine-disciplinati.

= (*O mir^esa sincera.*) care fusese constrinsa de parinti s^e iea unu barbatu ce nu-i placea, s^e presinta la altaru cu fitorulu seu, si candu preotulu intreb^o, deca se invoiesce la ac^osta casetoria, ea raspunde: „Nu, si deca amu venitu aici, ac^osta am facu'to numai pentru c^o dta esti antai'a pers^ona, care m'ai intrebatu in

acestu casu despre opiniunea mea.“ Cununi'a nu se facu.

Literatura si arte.

× (*La librari'a H. C. Wartha in Bucuresci*) se afla de vendiare urmatóriele opuri: „Dictionariulu franceso-romanu“ de Poenariu, Aronu Florianu si Hill, 2 vol. 75 lei. — „Chronic'a Romaniloru“ de Sincai, trei volume, 33 lei si 33 bani. — „Istori'a Romaniloru“, de Petru Maioru, 20 lei. — „Istori'a tierii romanesci“, de A. Florianu, 3 volume, 15 lei. — „Magasinu istoricu pentru Daci'a“, de T. A. Laurianu si Balcescu, 5 vol. 30 lei. — „Codicele romane“, de B. Boerescu, 2 vol. 22 lei.

× (*Dlu Georgiu Vintila.*) profesoru suplentu la scolele reale si comerciale romane in Brasiovu, ni-a tramisu opulu seu intitulatu: „Cursu de practic'a gradinaritului si de economi'a casei.“ Lu-recomandâmu atentuniu cetitórielorú nóstre.

× (*Societatea pentru invetiatur'a poporului romanu*) a scosu de sub tipariu brosiur'a a patra an. II din fói'a sa lunaria, cu unu cuprinsu fórté instructivu si interesantu.

= (*Opere musicale.*) La Taborszky si Parsch in Pesta au aparutu: „Weltschmerz“, polcamazuru pentru forte-pianu de Vilhelmu Deutsch, — si „Lachpolca“, de Antoniu Seifert. — Pretiulu ambelorú câte 50 cr.

† (*Bibliografia.*) A esítu de sub pressa: „Dialogu Germanu-Romanu“, cuprindiendu o mare colectiune de tóte dícerile cele mai necesarie, precum si conversatiuni; pentru institute si studie proprie de I. Stahl profesoru, fostu translatoru municipalu. Pretiulu unui esemplariu unu francu. — Asemene recómda operele sale: „Manualu de corespundintia comerciala“ in limba romana si germana, pretiulu unui esemplariu 2 sfanti. „Junele corespondentu comercialu“ in limb'a germana si francesa, pretiulu 2 sfanti. Aceste carti se vindu la autoru in Bucuresci, strad'a Sielariloru nr. 14, vis-à-vis de Hôtel Fieschi, 1 etagiu, precum si la dnii librari.

Din strainetate.

** (*La unu aurariu din Berlin*) intr'un'a din dílele trecute unu barbatu a comandatu dóue anele de credintia cu gravurele necesarie. Peste trei díle dín-sulu se presintá de nou, si dupa ce laudá pe mirés'a sa, platí pretiulu anelorú, si se depertá. Sér'a apoi vini de nou la aurariu, si aflandu in pravalia numai pe soci'a acestuia, i enará cu dorere, cá mirés'a lui l'a tradatu, deci cununi'a nu se va intemplá. Din asta cauza apoi se rogá de soci'a aurariului sê reprimésca anelele macaru si cu unu pretiu cátu de scadiutu. Tergulu se facu, si dín's'a i platí cinci taleri pentru anelele cumperate de elu demanét'i'a cu 9 taleri. Numai dupa departarea dín-sului observá feme'i'a, cá anelele aceste fure numai copie bine imitate de pe originale.

Gâcitura de semne.

De

(=ișu!ae =e?(u;iu)

∟(a?ile iu∟i(ile
 Șa =;a Șa „a,e(ile
 I = ;ó;e Șol ;iu(ile
 ,i „(i = !u = Și ,i „(i = Șa = „ii
 ,i „(i = =u =;ii Șei „u;ii!
 Iu∟i(ile Șa(i ' ,u = a(i
 ;au !a ∟(u = u(i Șa ;e! a(i,
 Iu∟i(ile Șa(i ' ,u = iȘi
 ,e a;ie = u „(e !a „o; iȘi;
 ;(eȘu „(i = ;i = a = u ,u ' = ;i = a,
 ∟e -oi = iȘi ;i = e(i ,á = i = a;
 ∟au „Și = a „a = u ,e ' = éȘa,
 ∟e Șo „i !e ,e ;o; u !é? a;
 ;(eȘu „(i = .oȘu = u ,e ;o „e ,Șu
 Și = ai ;a(e i = Șa ∟o;ie,Șu!

Deslegarea gâciturei numerice din nr. 9:

„Premiulu femeiloru romane.“

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele: Anastasia Barbu, Silvia si Iulia Moldovanu, Anastasia Leonescu, Valeria Bianu, Maria Rosiu si Cornelia Popu; si de la dnii: Ioanu T. Necsia, Demetriu M. Iosofu, si T. V. Pacatianu.

☞ *Indreptare.* In nrulu 11, in novel'a „Nu o mai iubescu“, capitlulu X, sřrulu 18, in locu de: „Eu asiú iubi sinceru cu anim'a iubitória etc.“ sê se cetésca: „Eu asiú iubi sinceru si cu anima anim'a iubitória si asiú aflá fericirea in amoru.“

Post'a Redactiunii.

Amicului I. L. in Brasiovu. De ce nu mai serfi amicului teu C. ? Salutare.

Valeni. Dnei C. S. V. Cólele cerute se voru suplini peste cate-va dile.

Versurile: La unu isvoru, — Ah scumpa dina, — Mamei mele, — nu se potu publicá.

Clusiu. P. Cantecele populare se voru publicá indata-ce va vini rondulu la ele.

Buzeu. Cele reclamate se voru tramite peste cate-va dile. Nanhidisielu. Acuma esti prenumeratu pana 'n finea semestrului curinte. Nrulu cerutu s'a tramisu.

☞ *Suplementu: Novele: „Doi morti vii“, col'a I.*